

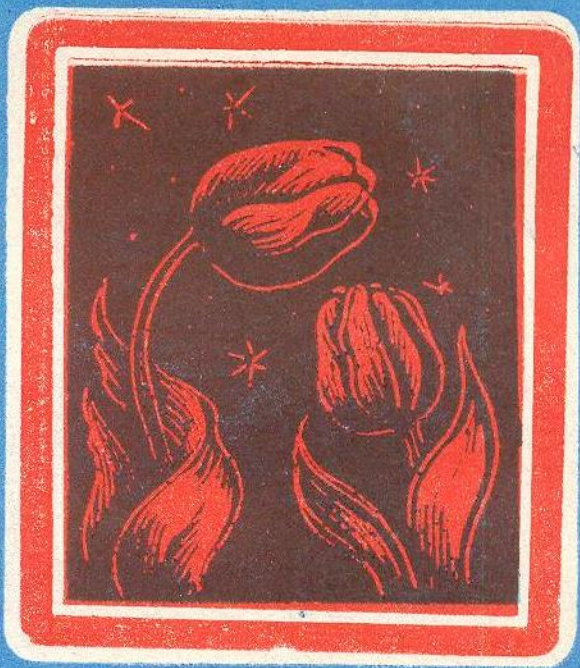
83.3K1K
H68

A-PDF Merger DEMO : Purchase from www.A-PDF.com to remove

Майыңды биринчи китебиге

Майыңды биринчи китебиге

С. НИИЕТУЛЛАЕВ

МЕН САҒАН
АШЫҚПАН

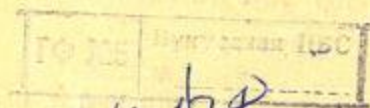
18/04 95
11/05 96

САҒЫНДЫҚ НИЙЕТУЛЛАЕВ

ОЗЫС-АДР-2010

МЕН САҒАН АШЫҚПАН

11072

„ҚАРАҚАЛПАҚСТАН“ БАСПАСЫ
НӨКИС—1980

Шайырдың бул „Мен саған ашыкпан“ деген топламында тий-
жарынан адамгершилик, жаслык туўылған жерге мухаббат, паракат-
шылык ҳаккында сөз етиледі. Жас шайыр әлемге бәленттен нәзер
таслағысы келеді.

Бул китап Сағындық Нийетуллаевтың туңғыш қосықлар топ-
ламы.

45302
Н М—357 (04) 80 128—80 4702250000

С „Қарақалпақстан“ баспасы, 1980

На каракалпакском языке

Сағындық Нийетуллаев

Я ВЛЮБЛЕН

(стихи)

Издательство „Қарақалпақстан“
Нукус 1980

Редактор Б. Қайыпназаров
Художник К. Нәжимов
Худ. редактор И. Қыдыров
Тех. редактор Ж. Досжанова
Корректор А. Әбдираманова

ИБ. 1174

Териўге берілген ўақыты 12/III-1980 ж. Басыўға рухсат етил-
ген ўақыты 25/IV—1980 жыл. Қағаз форматы 70x108^{1/32} Көлемі
0,875 баспа табақ 1,22 шәртлі баспа табақ 1,0 есап баспа
табақ. РК 30102 Тиражи 5000 Баҳасы 1/0 т

„Қарақалпақстан“ баспасы. Нөкіс қаласы, К. Маркс Көшесі, 9

ҚКАССР Баспа, полиграфия хәм китап саудасы ислери бо-
йынша басқармасының „Правда“ның 50 жыллығы атындағы Нөкіс
полиграфкомбинаты. Заказ 797

АДАМДЫ ҚАДИРЛЕН

Ойлы нәзер салың, туўған үлкеге,
Адамғой оны да безеп атырған.
Хәтте гөззаллығын мисе тутпастан,
Тәбият кемисин дүзепатырған.

Адамның кеўлине сыяр кең әлем,
Адам кеўли сыймас базда жағанға,
Адам сондай нәзік, адам қудирет,
Иззет көрсетидер, адам адамға.

Адамды қадирлен, қолдан келгенше,
Инсан деген атқа келтирмен нуқсан.
Үлкеннен кишиге сыйласық болсын
Сыйласықлы адам хұрметли уқсаң?

* * *

Гейде болмай мениң мәнисим,
Я кайтсам мен шаршап жумыстан
Күлимлейди бәрқа қуўаныш,
Үйге келсем, маған тум-тустан.

Балам шығар мениң алдымнан,
Томпаң-томпаң етип қулықлеп.

Информациялық ресурстар
INVENTAR № 99324

Қапа кеулим сонда жадырар,
Мен қушаман оны күнім деп.

Келиншегим шығар алдымнан,
Сағынышып саўға етип маған,
Қане адам, қайда жүрме сен,
Тек қууаныш жолықса саған.

ҚУҰАНАМАН

Ана—жер, мен өмірге келген далам,
Саўлатыңа сүйсинип қууанаман.
Бахытың жүрегиме қуяр илхам,
Сонлықтан мен өзіңнен жыр аламан.

Қууанаман мәкәным күннен-күнге,
Жайнай берсең гүлленип, жаснай берсең,
Қууанаман адамлар, ушып-ушып,
Қолларында баласы ана көрсем.

Қууанаман бағдың гүл ашқанына,
Қуяш күлген гирбиңсиз аспаным.
Қууанаман өмірге туңғыш ирет,
Қадемин нәрестенің басқанына.

Қууанаман көріп мен гүл бағларын,
Дәрьяларға, шексиз кең далаларға,
Алдымнан жууырысып шығатуғын,
Қууанаман жас әулад балаларға.

ЯДЫМДА МЕНИҢ

Ядымда мениң сол бир түн,
Гезлесип бизлер сырласқан.
Жулдызлар жанып жақтырақ,
Өзгеше еді сонда аспан.

Көктегі жүзген қалықлап,
Батқан гез сулыу қыяқ Ай.
Қайтайық дедің үйлерге,
Және де қалдық қыялмай.

Жүректі жүрек мақуллап,
Кеуілден таптық нур, ысық.
Сол күннен баслап сүйиклим,
Кеттик биз мәңгі уғысып.

* * *

Өмірдің де төрт мәусими бар,
Ғаррылық ол өмірдің қысы.
Гөззал бәхәр, жазың өткен соң,
Оның гүздур жууақлаушысы.

Менің гүзим болса гүзиндей,
Тәбияттың. Оныда өмірден,
Кеулим толып күтер едим мен,
Өмір қысын алда көрінген.

* * *

Сағындым ғой мен сени сондай,
Сарғайдым ғой күн-түни ойлай.
Ушар едим қус болсам саған,
Үзілсе де қанатым, тынбай.

* * *

Жалғыз сен деп сүйиклим, жалғыз сен деп,
Гүллерін жердің гөззал терип жүрмен,
Мен толғансам тербеліп кетердей көк,
Бир өзіңе қушақты керіп жүрмен.

Жалғыз сенде әдиўлим, жалғыз сенде,
Бахтым менен шадлықты көріп жүрмен,
Айғабағар сыяқлы ашық күнге,
Мен сонлықтан изиңе ерип жүрмен.

КҮНДЕЙ МАҒАН КҮЛЕРМИСЕН

Сени ойлап, жаным, мұдам
Отыраман ойға батып.
Айта алмадым саған бирақ,
Жүргенімди мен унатып.

Шийрин өмир ағып атыр,
Күн артынан күнлер өтіп,
Кеўлим барын айтсам, сени,
Алардайман өкпелетіп.

Айдындағы жүзген қуўдай,
Жүрисиңе ышқым келер.
Бәрха мениң саған қарай,
Қанат қағып ушқым келер.

Айтпасам да кеўлимдегини,
Өзиң сәўлем билермисен,
Айта қойсам сүйемен деп,
Күндей маған күлермисен.

* * *

Көкирегімде мениңдағы,
Талғамым бар, сезім бар.
Усыларға қосар тағы,
Өз дауысым, сөзім бар.

Өмиримде ҳадал жанлы,
Адамларға еремен.

Жалғанлыққа жаптаспайман,
Шынлыққа бас ийемен.

Және менің өз шыным бар,
Аяқ изеп баспаған,
Ойлап жүрген әрманым бар,
Иске еле аспаған.

СЕН ТУҰЫЛҒАН КҮНИ, ЛЕНИН!

Сен туўылған күни, Ленин,
Тынып мүмкин дауыллар да,
Нөсер-нөсер жауынлар да,
Ең кеминде жалғыз минут,
Қала менен ауылларда,
Хәсиреттен көзден аққап,
Жаслардағы тыйылып,
Турған шығар мынау жақан,
Сол күн саған сыйынып.
Жадырап бир күлген шығар,
Қайғысына буйығып
Қамыққан бул ана—жер
Көкирегине хәм онып,
Шадлық келип қуйылып,
Турған шығар сол күни,
Бағлардың сайрап бүлбили.

Сол бәхәрде, қыя шөлде,
Гүл питпеген алыс елде,
Түрлі гүлдер хәм гаулап,
Өскен шығар. Хәр адам
Азатлық деп берген жан,
Қабирінде бир аунап,
Түскен шығар қууанып,
Жаманлықты аңсаған,
Қанқорлар жүзи қууарып,

Турған шығар сол көклем,
Бахтымыз күлип жер-көктен,
Қайтып қалған дәрьялар да,
Тасқан шығар сол күни.
Дүньядағы халықтардың,
Жаңлағанды шад үни.
Бийик таулар асқар шыңлы,
Саған басын ийгендур,
Сени самал қуштарланып,
Сол бәхәрде сүйгендур.
Бир өзиннен үмитленип,
Қуяшы деп жақанның,
Бахыты деп келешекте,
Азап шеккен адамның!

* * *

Жадырап нурын төгіп қуяш жерге,
Илхам бағыш етесең кең әлемге,
Түнгі аспанға жараса қыйылған ай,
Қарай бергим келеді көзімді алмай.
Жұлдызлар жымылдасқан көктегі, сен,
Сулыұлық жоктай сизге келердей тең.
Даламда өскен гүлдер ыргалысып,
Турасыз ана—жерге құп жарасып.
Бәршемізге аян ғой гөззаллығың,
Тәбият, бірақ сен мынаны ұғын,
Дүнья гөззал бул әзийиз ана менен.
Ана гөззал қолында бала менен!

ЖАЛҒЫЗЛЫҚ

Жалғызлық жаман өмірде,
Мен оны мәңгі ғарғайман.
Көп пенен жүріп бул жерде,
Дос пенен бәрқа болғайман.

Жұлдызлар көкте көпшилик,
Болғансоң шадлы олар да.
Жалғызлық атлы нәрсеге,
Қууаныш хәргиз жолар ма?!

Жалғызлық мамық төсекте,
Уксатар таудың тасына.
Жалғызлық затын, тәбият
Адамның берме басына.

Жалғызлық десе жер-жақан.
Кеткендей маған қалтырап,
Күнге жер ашық сонлықтан,
Турады олар жарқырап.

Жалғызлық жаман өмірде,
Мен оны мәңгі ғарғайман.
Көп пенен жүріп бул жерде
Дос пенен мәңгі болғайман!

* * *

Әрман толып турмаса жүрегіңе,
Бул өмірде жасаудың керегі не
Әрман менен айланып турғансоң жер,
Салмақ түспес оның да көшеріне.

Әрман қанат, әрман жыр, әрман кеуіл,
Әрмансызға қалмай ма тоқтап өмір.
Жүректі де соқтырып турған усы,
Әрман шығар шынында етип хәмір.

* * *

Бир адамнан мени сирә кем деме,
Құйылған гез илхам мениң геүдеме,

Эрманыма талмай канат қағаман,
Булақ киби тасты жарып ағаман.

Мен адамман, адамдай боп жасауға,
Жүен салып тағдир деген асауға,
Бахтым ушын мен тебренип шабаман,
Өз бахтымды мийнет пенеп табаман.

* * *

Жаксы жыр бәрха шайырдын,
Жүрегін жарып шығады.
Хәм шайыр жапы мийнеттеп,
Өлген де ғана тынады.

БӘХӘР КЕЛИП

Бәхәр келип көгинен күн күлмлеп,
Кең даладан турғандай гүл терің деп,
Қыз-жигитлер жаслығыңды қадірлең,
Мұхаббатқа хак кушақты керің деп.

Сайлардағы суулар да сарқырасып,
Жас жүректей туулайды толып-тасып,
Аралдың ақ көбіккі толқынында,
Шағалалар жүзеді жарқырасып.

Жаслар алып қолына гитарасын,
Қосық айтып аралар бағ арасып.
Ал бир жигит асығып кетип барар,
Сауға етиуге кимгедур гүл—лаласып.

МЕН ТУРМАН ОКОПТА

Мен турман окопта, жым-жырт әтирап,
Жанған үйлер де жоқ жатырған кулап,

Жоқ, жоқ көринбейди отырған жылап,
Мен турман адамлар, окопта бирақ,
Ана да, бала да, жигит те, қыз да,
Хәммеси, хәммеси қайғыдан жырақ.
Тоғай шетіндегі көгилдир музда,
Балалар ойнап атыр теуіп сырғанақ.

Турман мен окопта, тоғай айлана,
Ағашты тербейди самал жай ғана,
Окта ысқырмайды хауаны кесип,
Турған жоқ бул жерде әжел от есип,
Танклер де көринбейди женишкен жерлерди,
Ок жаудырып, өлим шашып, атқан кимлерди,
Көринбейди, көринбейди, от түссін оған,
Тынышлық тилеймен адамзат саған.

I

Окоптаман, куяш тур жайнап,
Адам бахты, анамды ойлап,
Кирпик қақпай турман қырағы,
Жарқырасып қарыу-жарағы,
Киятырған туткынды айдап,
Арқасына қолларын байлап,
Душпан да жоқ гөзер мылтығын,
Берилмесең атамыз ұғын,
Деп даурығып, жүрген қаплығып,
Адамларды таякқа жығып,
Урып-соғып атырған да жоқ.
Қызыл кан боп жатырғанда жоқ,
Бирақ мынау сырлы әлемде,
Тыйылмаған кан төгиу еле.
Байлығы ушын қара геллениң,
Тек қанына қалған хәммениң,
Қанқорлар бар тисін қайраған,
Дүньяға хеш көзи тоймаған,

Урыс деген сүйген талабы,
Адам өлсе мийри қанады.
Жок етиўге адам баласын,
Өлтириўге адам анасын,
Көп ғой жерде жаны кумарлар.
Жок болмады-аў ондай адамлар,
Мен окопта турман сонлықтан,
Жаўызларды көрип урныққан.
Жүрсе дағы қанқор алыста,
Кумар олар қанлы ұрысқа.
Солдатыман Ұатан-Ананың,
Ататуғын ҳәр гөззал таңның,
Қушсын деймен адамлар нурын,
Бахыт пенеп шадлықтың жырын,
Айтсын деймен жерде адамзат,
Әрман менен усындай аппақ,
Жасар ҳәр бир советлик солдат.

1974-ж.

ГҮЛЛЕРИМ БА?

Күлмегенге гейде жаснап, адамлар,
Мени қапа екен-аў деп ойламан.
Қуўаныштан ҳақ жүрегим жарылар,
Адам күлсе—кең әлемде той маған.

Маған илхам келмей турған ўақытта,
Қосық айт деп мени ҳәргиз қыйнамаң,
Шағлаң дослар көтерилер кеўилим,
Өзлериңди көрип күлип ойнаған.

Дос қыйланса жылар мениң жүрегим,
Жас ақпады көзинен деп ойламан,
Адамларға бахыт мениң тилерим,
Гүллерим бар дослық ушын жыйнаған.

ӘМИҮ СУҰЫ

Туўған жерди мен ана деймен,
Әмиў суўын сүти деп ҳәм де.
Дәртиң болса жүрегің күйген,
Буйыраман мен оны емге.

Уллы жерди мен ана десем,
Әмиўимди деймен жүреги.
Адамлардан сорап та көрсем,
Рас десип жуўап береді.

Жериң бар да суўың болмаса,
Тап усылай жайнармеди ел.
Әмиў суўын қолдан келсе егер,
Айға апарсаң—ол да көгерер.

ҚУҰАНЫШЫН БУЛ ӘЛЕМНИҢ..

Қуўанышын бул әлемнің,
Қызғанбайман адамнан,
Сонлықтан да жүрегим, ҳақ,
Нәрестедей ҳадалман.
Қызғанбайман адамлардың,
Шадлы бахыт қушқанын,
Көргим келер мен олардың,
Жұлдызларға ушқанын.

Ҳәр биреўге жақсылықты,
Келер мениң сыйлағым,
Бәхәр гүлин көз тириде,
Дослар ушын жыйнағым.
Жақсылықты көкирегіме,
Жәмлеп алған адамнан.
Солай етип бул өмирде,
Нәрестедей ҳадалман.

Жалган болса айтканларым,
Агып түссин көзгөңөм,
Бирак жалгыз сүйиклимди,
Қызғанамаң өзгөден.

КИМ ИЗЛЕСЕ

Ким излесе, сол табады,
Дейди нақылда,
Айтылған ғой усы сөзлер,
Өлшеп ақылда.

Жасау деген, өмір деген,
Үлкен изленис,
Излениуден шаршасаң да,
Гүдер үзбегіңіз.

Излениуди адамларға,
Өмір үйреткен.
Излесеңіз бахтыңызды,
Излең мийнеттен.

Космосқа да шығып жүр ғой,
Жерден адамлар.
Бахыт деген қандай бийік,
Соған қараңлар.

Шайырлар да табар еді,
Бәрха қалейің,
Изленип хеш тасламаса,
Қолдан қалемің.

БИР ҚАМТЫМ ТОПЫРАҚ.

Бір қамтым топырақ, қараңлар,
Усы гәптің, әзійз адамлар,

Мәнісіне бір кеуіл бөліп,
Жүреклерін сирә хәмменің,
Толқытардай сыр жатыр бунда,
Исенбесең айтайын тыңла:
—Бизің жерде—қарақалпақта,
Биреу өлсе елден аулақта,
Адам болмас қыйналмаған жаны,
Ана—жердің қамтым топырағы,
Ең болмаса бұйырмағаны,
Десіп жүрер жаны қабарып,
Қайғысына қайғы жамалып,
Менің халқым усындай етіп,
Бесігіңе салып тербетіп,
Жүрсем дейди тууылған жерін,
Минә, дослар, усынан көрің,
Бизде қайтип жерди қадірлеп,
Тууған жерди қалай сүйерін,
Хәтте адам өлсем сүйегім,
Жатсын дейди тууған жерімде,
Ана журттың алтын төрінде.
Тууған жердің солай хәр қамтым,
Маңлайына топырағын халқым,
Мәңгилікке тигіп келеді.
Керек десе ана—жеріне,
Халқым жанын береді.
—Бір қамтым топырақ, қараңлар,
Сыйдай көрің оны, адамлар!

АРАЛЫМ

Мен Аралдың турман бойында,
Көк жийекке қарап жағыстан,
Тау толқынлар бахыт тойында,
Тулпарларға мегзер жарысқан.

Ак мамыктай аппак шағала,
Толқындарды тынбай аралар.
Баз биреуи турып жағада,
Қызлардайын назлы таранар.

Көз ушында турған кемени,
Бесик яңлы тербетер толқын.
Гәп айтпактай маған келеди,
Асығады мен бетке толқын.

Кумарланып қарай бердим мен,
Сымбатына сырлы Аралдың,
Усыншама гөззал болып сен,
Теңизим-ау қалай жаралдың?

АНА—ЖЕР СЕНИҢ КӨГИЦНЕН..

Ана—жер сениң көгицнен,
Куяшты көрсем жайнаған,
Ал балалар күлимлеп,
Көшемде жүрсе ойнаған,
Кең әлемде той маған.

Атызда турса жарқырап,
Ел байлығы ақ алтын.
Табыслар хәр күн тасқынлап,
Жақанға шықса хәм даңқын,
Қуғанаман мен халқым.

Суўларың ақса сарқырап,
Шөллерің менен қыяңа,
Дослығың болып мийтиндей,
Бахытлар қонса уяңа,
Шадлығың ишке сыя ма?!

САҒЫНЫШ ХӘМ ӘРМАН

Жүректе егер мухаббат, ышқы болмаса,
Бул өмир қызык болмас та еди, адамлар.
Сағыныш пенен әрманға геўде толмаса,
Жасаў да қыйын болмас па еди, адамлар?!

Геўдеме мениң сағыныш толған өлшеўсиз,
Анама, досқа, туўған жер—саған мәңгилик.
Ал әрман мениң бойыма питкен қасийет,
Сизлерсиз маған мәниссиз болар тирилик.

Хәр күни анам турса да сыйпап басымнан,
Болсам да мудам досларым менен мен бирге,
Алыстай маған көринип олар сонда да,
Сағыныш пенен әрман боп турар геўдемде.

Адамның усы бахыты менен шадлығын,
Өмирде гөззал гүл киби мәңги қулпырған.
Әлемде жақсы не болса соның барлығын,
Сағыныш пенен әрманнан көрип отырмай.

АНА ТУЎРАЛЫ ОЙ

Турса да таўлар аспанға тийип, дым бийик,
Турғандай бәри анаға бәрха бас ийип.
Куяш та мынаў өмирдің нуры, тирегі,
Сыяқлы маған анамның алтын жүрегі.

Гүллерди гөззал ыргалған жазық даламда,
Тәбият сыйлап турғандай бәрин анама.
Ойланып көрсем, анаға дүнья табынған,
Себеби өмир жаралған ана жанынан.

ЖАНЫМ МЕНИҢ

Өмир гейде суўығын боратады,
Даўыл турып гүллерди кулатады.
Сондай гезде қыйналыў жүреклерди,
Куўаныштан айырып жылатады.

Мени адам бахыты куўантады,
Хәсирети бойымды тоңлатады.
Мениң жаным дослықтың садықлығын,
Мухаббаттың пәклигин унатады.

* * *

Жететугын еди бәри оларға,
Дүньяға ҳеш мұтәж болып көрмеді,
Тек жетпеди жалғыз ғана муҳаббат,
Жүреклерге сол тынышлық бермеді.

Жететугын еди бәри оларға,
Қанша ишип, қанша кийим кийсе де,
Тек жетпеди жалғыз ғана муҳаббат,
Былайынша сүйсе де...

ӘМИҰИМ

Сениң гөззал жағаңда,
Туўылдым мен Әмиўим,
Жаңға даўа суўына,
Шомылдым мен Әмиўим.

Сен дегенде жүрегим,
Алып ушып куўанар.
Қапа болса кеўилим,
Саған келсем жубанар.

Балалықты бойыңда,
Шапқылап мен өткердим.
Сүйиклиме хәм тунғыш,
Бағларыңнан, гүл тердим.

Мен өзинди анамдай,
Сағынаман Әмиўим,
Кудиреттей бир саған,
Табынаман Әмиўим.

Далам менен шөлиме,
Өзиң өмир сыйлаған,
Әмиў мысал анадай,
Перзент гамып ойлаған.

Сылдырлаған ағысың,
Илхам бағыш етеди,
Сени көрсем қыялым,
Көкти шарлап кетеди.

Әкем менен анам да,
Әмиў сенде туўылған,
Эрманыңа олар да,
Ағысындай жуўырған.

Ашық болған адамдай,
Сен туўлайсан Әмиўим,
Мениң қымбат анамдай,
Бир тынбайсан Әмиўим.

МЕН САҒАН АШЫҚПАН

Жанымды уқ мениң, мен саған ашықпан,
Қыранға усап хәм шыларға асыққан,
Өзиң деп талпынып, от болар жас денем,
Мухаббат дәртиме, бойымда тасып қап,
Турғандай сүйиклим. Мен саған ашықпан.

Түнлерим уйқысыз, таңларды қарсы алып,
Ашықпан саған деп, жақанға жар салып,
Бакырғым келеди, дауысым барынша,
Ана—жер есит деп жатырған жасарып.

Жүрегим өзінди бәхәрдей сағынып,
Басқаға мен хәргиз көрмедім табынып.
Бир саған ашықпан өмирге ашықтай,
Бахытым бир сеннен қалардай табылып.

Әрманым мұдамы өзінди гүзетип,
Жат ойлар хәрдайым денемди муз етип,
Жиберген уақытта сызлайды жангенем,
Жүрекке кеткендей бир өткір биз өтип.

Жулдызлар көгинен караса жымыңлап,
Шақырып турғандай сен болып ымлап,
Мениң жүрек генем, әрманларымды,
Көрсенши, арзыұлым, бир минут тыңлап.

Жанымды уқ мениң, мен саған ашықпан,
Қыранға усап хәм шынларға асыққан,
Күн-түни сен таман қағаман қанатты,
Қыялға жалғасып бүгин де атып таң,
Киятыр сүйиклим. Мен саған ашықпан!

КҮН КӨЗИНЕ ҚОЛ СОЗЫП...

Күн көзине қол созып,
Қулпырып тур қыр гүли,
Бүлбиллердің сайраған,
Еситилер жыр, үни.

Алтын қуяш жадырап,
Көктен күлим қағып тур.
Булақ суы сылдырап,
Сыңқ-сыңқ күлип ағып тур.

Тас төбемнен саз шертіп,
Ушып өтті бир жуп газ,
Бағда кетіп баратыр,
Еки ашық кеули жаз.

Жипек самал аймалап,
Сүйіп өтер жүзімди,
Солай гөззал тәбият,
Еске салды өзінди.

Қайдасаң сен сүйиклим,
Қайда жүрсең бул күнде,
Жүректегі дәртімди,
Айтсам екен мен кимге?!

ЖЕР СЫРЫ

поэма.

Кулан ийек болып таң атты,
Өмир мәңгі қағар қанатты,
Қар жамылған гөззал асқар тау,
Гәуһар киби жарқырап жатты.

Ол бийік еді аспанға тийген,
Сулыұ еді жулдызлар сүйген,
Тау үстінде өмир қуяшқа,
Шынарлар тур басларын ийген.

Булақлардың гәуһар көзлери,
Шағырайысып қуяш нурына.
Күн сәулесін емген кең дала,
Бийхуш болар қуслар жырына.

Ақ қайыңлар қыздай керілген,
Сыйпалашы дей ме төсімнен.

Өз тилинде сырын шерткени,
Мениң эле кетпес есимнен.

Мен жүрген жер гүлдер меканы,
Толғанады тап бардай жаны.
Қандай гөззал усы кең әлем,
Қандай қыйын бернұ баҳаны.

Гөззаллыққа болған соң ашық,
Гөздим тынбай ойды да, қырды.
Жүрегімде мениң сол гүлдер,
Қапелімде сорау туғдырды.

Сорадым мен таудың тасынан,
Булақлардан тынымсыз аққан.
Көкте ушып шыңға таласқан,
Жалбарынып сорадым кустан.

Айтшы, маған сырлы далалар,
Көкірегінде өскен лалалар,
Неге сонша қып-қызыл қандай,
Биреулері сап-сары сондай?!

Жууап бермес қулар да ушқан,
Үндемейді таудың тасы да,
Булақлар да сылдырлап аққан,
Жылғаларға қулар асыға.

I

Бирақ дала, лалалар кәни,
Тапты ма я сораудан мәни,
Сәл егленип тұрды да дәслең,
Өткенлерді алды да еслең.

Баслап кетті салдамлы сөзин,
Ояңды да бир кудирет сезим,

Деди маған тыңдайғой сен де,
Мейлің исен, мейлің исенбе.

Бәрин, бәрип айтайын саған,
Дыққат пенен тыңласаң балам.
Хәм уллы жер көкіректе барын,
Шертип тұрып жанының тарын,
Бирим-бирим айта баслады.
Гейде күлсе, гейде жаслады,
Толғанғаннан гәухар жанарын,
Ана-жерим мениң жан, арым.

2

Өткен күнлер қайталанбасын,
Бирақ душпан жеди өз басын,
Мен даламан қойнында гүлі,
Сонлықтан сен ойларсаң мени,
Гөззаллықтың кәни далалар,
Дерсең-ау сен сулы лалалар,
Бирақ мениң жүреккенемде,
Жазылған жоқ еле денемде,
Урыстағы түскен жаралар,
Қанша бала әзийз аналар,
Жер дастанып жатырғой менде,
Дүньядағы ең кудирет ем де,
Дәртіме хеш дауа бола алмас,
Сол гездегі әжел-от алмас,
Қыстырыулы тұрғой әлемде,
Умытпайман, ұмытпа сенде!

3

Мен даламан, гөззал лалаға,
Қойным толы. Хәтте бала да.

Мени сүйіп, мени қадірлер.
Қушағымда азамат ерлер,
Топырағымды етер теберік,
Гүллерімди ушыға көріп,
Әзизине саўға етеди.
Маған сөйтіп кеўли питеди,
Мен де сонда адамды сүйіп,
Хәмде оған басымды ийіп,
Қымбатлым деп баўырыма басып,
Турғым келер кеўилим тасып,
Мен даламан, мениң ойларым,
Көрсем деймен адам тойларын,
Мен өмірдің уясы жермен,
Басым мениң барлығын көрген.
Талай азып, талай жасарып,
Кеўлим, жибиіп, кеўлим қасарып.
Мен даламан мың түске енген,
Жаным мениң барлығын женген,
Адам ушын хәмме барымды,
Беремен ырыс нанымды,
Аямайман ким мийнет етсе,
Жаксылық деп маңлай терлетсе.
Мениң жаным хәзликке батар,
Хәм маған да жайнап таң атар,
Ким жақсыға талпынса егер.
Солар маған таскын күш-жигер,
Хәм жүрегім илхамланады,
Көкке кеўлим канат қағады.

4

Мен даламан, бәрін билемен,
Қуғанышқа күндей күлемен,
Хәсиретке қапаман мен де,
Қысылғаннан ала-алмай дем де,
Отыраман балаша жылап.

Мени бәрі сезбейди бірақ,
Жердің жанын қыйынғой сезиў.
Қыйынлыққа соншама төзиў,
Жерге ғана миясар екен.
Жерге ғана жарасар екен,
Талай адам айдай жүзиме,
Дақлар салды айтыў көзине,
Деймен усы мениң миннетім.
Жалған болса жарылсын өтім,
Адамлар ғой жерди гүллетер,
Адамлар бар жерди кирлетер!

5

Сен баласаң саған не дермен,
Ғарры хәм жас мен ана—жермен,
Адамзаттың барлық хәсиретін,
Хәм олардың бәрше қасийетін,
Өз сырымдай билемен анық.
Қанша адам отларға жанып,
Денемде бар жазылмас дақлар,
Бірақ адам жайқалтып бағлар,
Мени гүлге өзи орайды,
Өзи орап, өзи қарайды.
Адам мени жанындай сүйер,
Хәм адам бар жаныма тийер,
Адам деген шешилмес жумбақ,
Өзи мени тербейди жырлап.
Өзи мени бояйды қанға,
Өзи өмір береді жанға.
Адамлар бар жақсы деп жасар,
Адамлар бар жақсыдан қашар.

6

Мынаң қараң, қандай көркемлік,
Көз таслашы не деген кеңлік,

Өмирди тек ансап жатырған,
Өлим атын гарғап атырған,
Кулак салшы куслар жырына,
Алтын күннің алтын нурына,
Шомылады бағымда гүллер
Бул жерлерде өтпеген кимлер,
Жаксы да хэм өткен жаман да.
Саналып хэм бәри адамға.
Мен даламан не деген кеңмен,
Бойымдағы барлығын өнген,
Бәри, бәри адамзат ушып.
Барлық дәрим адамзат ушын,
Мен жермен гой өмирге пана,
Бас ийемен адамға гана.

7

Жаксылыкты ансап жаным тек,
Көкирегимде сонлықтан жүрек,
Соғып турар хәргиз шаршамай,
Болсадағы өзи қаршадай.
Адамлардың жүрегі яңлы,
Хак нийетли сүйеди жанды,
Бирақ усы гөззал өмирде,
Хэмде сен жасаған өмирде,
Биреулерге кеулим толмайды,
Гаргайман меп бәрха ондайды.
Маған жалғыз жаксылық болса,
Мынау әдем гүллерге толса,
Деген әрман жанымды тербеп,
Хәр күн сайын шыңларға өрлеп,
Алысларға ушады тыпбай,
Жаксылыкты сүйемен жандай.

8

Сорауына берейин жууап,
Жүреккенем турғансоң туулап,

Көп гәплерди айттым гой өзге,
Жаудырасып таслаган көзге,
Мынау өскен гөззал лалалар,
Қызыл болды канға боялып.
Жеңис ушын қыйылған жанлар,
Сол гүллерден жатар дем алып.
Сары гүллер саргайған қызлар.
Сүйгенлери мәңги жоғалып.
Бул жерлерде бир канша адам,
Бахыт ушын болдыгой қурбан.
Жадырасып ырғалып турған,
Ағаларыңның көзи гой балам.
Қадирлей гөр сонлықтан гүлди,
Хүрметлей гөр оларды мудам.

9.

Усыларды айтты да дала,
Сөзин питти сабырлы гана.
Гүллер турды назлы ырғалып.
Хэм лалалар отлардай жанып,
Қызлардайын белин қынаған.
Қыйылысып қарасты маған.
Куслар ушқан бултқа таласып,
Көз ушына кетеди асып,
Булақлар да ағар сылдырлап,
Хэм алыста тайлар кулдырап,
Шабысып жүр өмирдей зуулап,
Жер сырына жүрегим туулап,
Апт еттим мен сонда ана-жер,
Хэм саған ким тийсе егер,
Мен оның бөгеймен жолын,
Сындыраман созған қолын.

Ташкент—Мойнақ.
1970-1975-жыллар.

МАЗМУНЫ

Адамды кадирилең	3
Гейде болмай мениң мәнісім	3
Кууанаман	4
Ядымла мениң	4
Өмирдің де төрт мәусими бар	5
Сағындымғой	5
Жалғыз сен деп сүйіктым	5
Күндей маған күлермисен	6
Көкирегімде меніңдағы	6
Сен тууылған күні Ленин	7
Жадыраған нұрын төгіп	8
Жалғыздық	8
Әрман толып турмаса	9
Бір адамнан менің	9
Жаксы жыр бәрха шайырдың	10
Бәхәр келип	10
Мен турман оқопта	10
Гүллерім бар	12
Әмиу сууы	13
Кууанышым бул әкемнің	13
Кім излесе	14
Бір қамтым топырақ	14
Аралым	15
Ана-жер сениң көгіңнен	16
Сағыныш дәм әрман	17
Ана тууралы ой	17
Жаным мениң	18
Жететуғын еді бәрі оларға	18
Әмиуім	18
Мен саған ашықпан	19
Күн көзіне қол созып	20
Жер сыры (поэма)	21